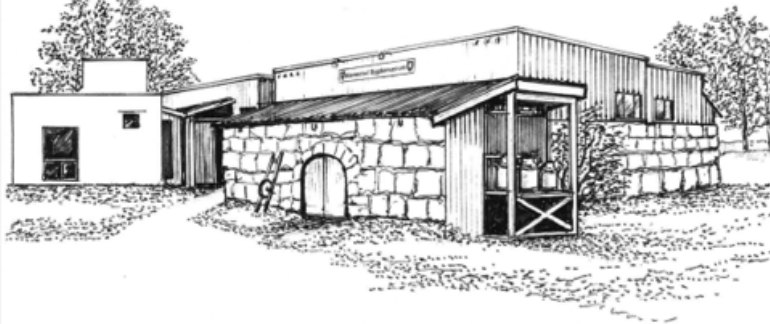

Nannestad Historielag

*Medlemsmøter
på Nannestad Bygdemuseum*

Torsdag 26 april kl. 18.30: Sæterhistorie med Villy Ruud

Torsdag 24 mai kl. 18.30: Fiskerlars med Lars Jahr

Søndag 3 juni feier vi som vanlig Skoklefallsdagen

Vil du støtte oss med din grasrotandel?

NANNESTAD HISTORIELAG

Org.nr. 918405542

32774918405542

NORSK TIPPING

Med vennlig hilsen

Roy Carlsen

Adr.: Gamle Hadelandsveg 125,

2032 Maura

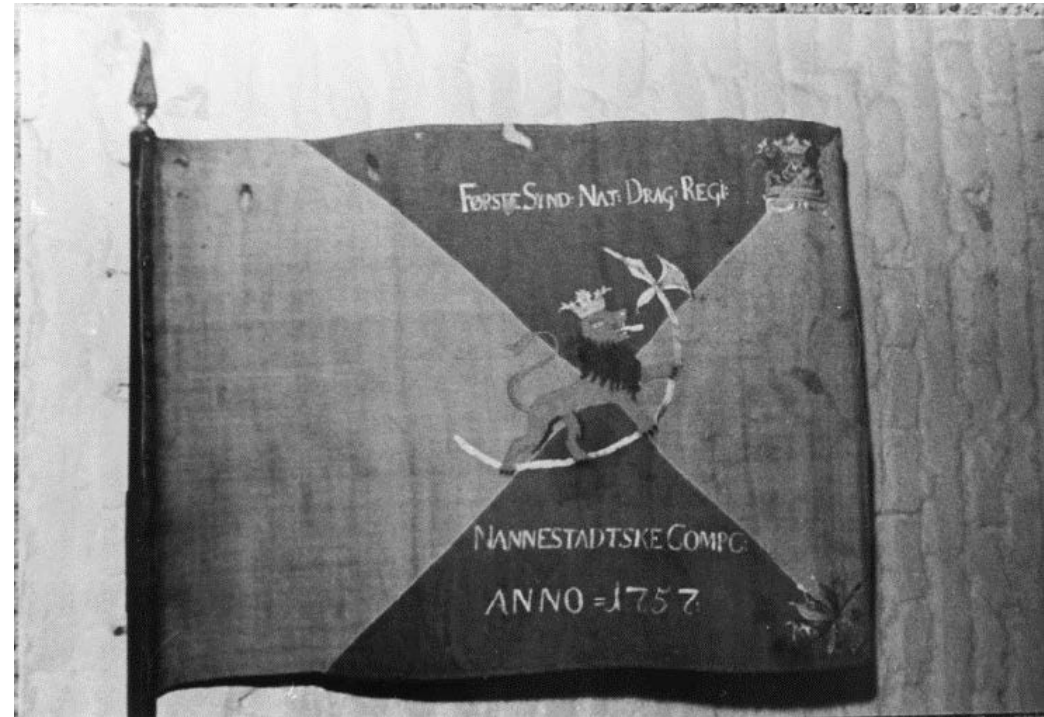
rocarls@online.no

Leder Nannestad Historielag

Nannestad Historielag

**MEDLEMSNYTT
SKOKLA**

HISTORIEN OMKRING EN KRIGSFANE

Bilde: Nannestad Historielag

Nå er våren godt i gang og vinterens store snømengder forsvinner sakte men sikkert, etter hvert som varmegradene kommer. Det er nesten utrolig at slike stores snømengder skal bli borte.

Vi har nå fått avtalt foredragsholdere til møtene våre før sommeren. Oversikt over disse står på siste siden i dette nummeret av Skokla. Jeg vil gjerne ha forslag til foredragsholdere og temaer til disse møtene. Ambisjonene er å få til et medlemsmøte 10 ganger hvert år. (Ikke medlemsmøter midt på sommeren). Og vi er godt i gang med høstens medlemsmøter.

Vi er i gang med registreringen av gjenstandene på Nannestad bygdemuseum og vil da etterhvert også arrangere sammenkomster som vi går igjennom gjenstandene og håper på at flere av medlemmene kan bidra med å utdype historien og forklaringen på hva gjenstandene er og ikke minst hva de har blitt brukt til.

Vi er også i gang med å registrere fotografiene vi har. Ikke minst er det viktig å få disse digitalisert slik at vi kan få en god oversikt over dem. Da vil det jo også bli nødvendig å få identifisert de som er avbildet, så langt det lar seg gjøre. Dette er et viktig arbeid for fremtiden. Her er det masse arbeid å gjør, så dette vil ta tid.

Mye spennende å gripe fatt i utover sommeren, så jeg håper at flere av dere har lyst til å være med å bidra, både i registrering, slektsgranskingen (på torsdager i partallsuker) og andre aktiviteter dere selv kan komme med initiativ til.

Med dette ønsker jeg dere en fin vår også håper jeg vi blant annet sees på aktivitetene våre.

Med vennlig hilsen
Roy Carlsen

Styre:

Roy Carlsen	Leder	rocarls@online.no	tlf: 928 93 712
Villy Ruud	Nestleder	vi-ruu@online.no	tlf: 911 68 671
Ruth Thomter	Sekretær	ruth.tomter@gmail.com	tlf: 926 72 657
Cato Sand	Kasserer	c-sand@online.no	tlf: 615 38 967
Kjell Berglund	Web	kjberglu@online.no	tlf: 950 39 101

Vararepresentanter: Liv Stokstad, og Pål Olav Kraabøl.

Skokla redaktør: Svein Monsen sveinlmm@gmail.com - tlf.90552747

Skokla-redaksjonen:

Villy Ruud - vi-ruu@online.no - tlf.91168671

Unni Breen Vinge vinge-un-b-vi@online.no - tlf.97171700

Endringer i programmet kunngjøres på våre internettsider.

www.nannestad-historielag.org

Eller med oppslag i Biblioteket - Servicekontoret.

Sigrid, 100 år: – Jeg trenger jo litt vaskehjelp av og til.

Onsdag 17. januar fylte Sigrid Syltevik 100 år. Dette ble markert på onsdagskafeen i Moreppen grendehus. I mars reiser hun og lillebror Kåre (96) til Spania.

Syltevik bor på Kneppe. Hun bor alene og klarer seg godt.

– Jeg trenger jo litt vaskehjelp av og til, og så bruker jeg rullator, sier den spreke 100-åringen. Hver onsdag arrangerer Moreppen vel onsdagskafé i grendehuset. Syltevik er fast gjest der.

Sigrid Syltevik fylte 100 år 17. januar.

–Alt de har stelt til i dag er nesten for mye. Jeg må bare si tusen takk for alt de har gjort. Jeg er her ganske ofte. Grendehuset betyr mye for grenda vår, sier jublant. Hun roser alle dem som holder grendehuset i Moreppen i stand.

–En som har stått på veldig mye for grenda og grendehuset er Thor Engelsrud. Jeg må også få takke Ester Undheim, som kjører meg til og fra grendehuset på onsdagskafeen, sier Syltevik.

REISER TIL SPANIA

Hun ser nå fram til å komme tilbake til Solgården i Spania sammen med broren Kåre Syltevik, hvor hun har vært to ganger tidligere. Kåre har også vært der én gang før.

–Første gangen reiste jeg alene. Andre gangen var Kåre med. Det er veldig fint der, sier hun. Sigrid Syltevik, som er ugift, og har i hele sitt liv hjulpet og stelt for familien. Ordfører Hans Thue er imponert over hvor sprek Syltevik er.

–For en ordfører er det helt fantastisk å få sånne invitasjoner, og å starte dagen med å feire 100-årsdag er flott. De jeg har snakket med forteller at du klarer deg godt alene hjemme, og at du bare trenger litt vaskehjelp av og til. Dette er jo helt utrolig. Det spør om jeg kommer til å klare meg like godt hvis jeg skulle bli 100 år, sier Thue.

Ordfører Hans Thue overrakte blomster til jublant.

SJU SLAG TIL JUL

Ordføreren roste henne også for at hun har stått på for familie, naboer, slekt og venner gjennom hele livet.

– Jeg hører også at du har bakt alle kakeslaga til jul. Det er helt utrolig. Og så er det moro å se at et grendelag fungerer så godt som her i Moreppen, at hele grenda stiller til 100-årsfest og at naboer er med og hjelper til. Man er her for hverandre, sier ordføreren.

Sigrid Syltevik ble født på Engelstad skole hvor hun bodde fram til 1934. Skolegangen startet også der. Faren, Anders Syltevik, var lærer på denne skolen fra 1905 til 1939.

Hun gikk på ungdomsskole fra Kløfta, i nærheten av Frogner gård, en utdanning hun hadde stort utbytte av. Senere gikk hun på husmorskole i Eidsvoll og ble en god kokke.

Hun flyttet til Kneppe, hvor hun bor i dag, i 1934. Da kom hun til en gård med masse dyr og det ble et helt annet liv for henne. Dagen startet tidlig og sluttet langt på kveld. Her laget hun mat til kara sammen med sin mor. Hun overtok matstellet etter sin mor i 1982.

Tekst og foto: Magnar Haraldsen, Eidsvoll Ullensaker Blad

Utvalget av bøker ble for lite, og biblioteket sovnet inn. Det var også for få som interesserte seg for bøkene. Bibliotekets levetid nådde ikke ut over de 10 år bevilgningene ble gitt.

I 1883 søkte "Nannestad Samtale og læseforening" kommunestyret om midler, og det ble innvilget. De fikk bruke kommunelokalet, tillatelsen gjaldt for hverdager, men om lørdagen ikke lengre enn til kl.10 om kvelden. Et par år etter gjaldt også søndager.

I april 1906 sendte pastor Fritjof Stabell et skriv til formannskapet. Som avgått formann i den oppløste ungdomsforeningen, tilbød han kommunen et bibliotek på 85 bind og en kontant beholdning på ca 200 kr. til opprettelse av et kommunalt folkebibliotek.

Kommunestyret tok i mot gaven og besluttet å bevilge 50 kroner om året inntil videre. En komite med Fru Anna Johnsen fikk i oppdrag å utarbeide en plan for biblioteket. "Alle innbyggere i Nannestad hadde adgang til å låne to bøker om gangen for ei avgift på 1 krone året. Bøkene ble lånt ut de dagene sparebanken hadde kontortid i kommunelokalet. Bøkene kunne beholdes til neste sparebankdag, dvs. 2 uker. Biblioteket kom i regelmessig virksomhet i 1907. Prost Sinding leverte inn en del bøker fra det tidligere almuebibliotek, bl.a "Folkevennen", Steen Steensen "Blichers noveller" (En fortelling om «Presten i Vejlbye. En Criminalhistorie.» hvor mordofferet dukker opp etter mange år og innrømmer at han hadde mottatt bestikkelse for å gå i dekning, slik at en uskyldig morder kunne bli dømt. og Jørgen Moes samlede skrifter.

Forfattet av Villy Ruud.

Foto: Unni Breen Vinge

Foto: Unni Breen Vinge

Foto: Unni Breen Vinge

HISTORIEN OM KRING EN KRIGSFANE

Bilde:
Nannestad
Historielag

Sehested fikk sin første militære utdannelse i Danmark og blev 1743 ansatt som sekondloitnant ved Det kgl. Livregiments Dragoner, inntil han i 1746 avanserte til premierloitnant og fortsatte til Norge. Han fikk kapteins grad i 1749 og blev virkelig kaptein og chef for Bragermesske Dragonkollpani 15/7 1750, fra 1751 for Nannestadske Kompani av 1. Sønnenfjelske Dragonregiment. Generaladjutant 4/ 10 1752, oberstløitnant 6/7 1757, oberst 3 1/3 1761 og chef for 1. Sønnenfjel ske Dragonregiment etter sin far s. å., inntil han etter søknad fikk avskjed fra 19 / 3 1773. Sehested var utnevnt til generalmajor 19/1 s. å. og bodde som sjef for Nannestadske Kompani på Låke i Nannestad og en kortere tid også efterat han var blitt regimentschef og hadde fått Ullensakerske Kompani som sitt livkompani .

Han kjøpte Brotnu i dette sogn av sin far og flyttet så 1763 dit. Her anla han et teglverk, visstnok det første i sitt slag på Romerike. S. hadde også halvparten av Ullensaker og Hovin kirker og var meget velstående. Han solgte Brotnu i 1771 til major, senere generalmajor Theodor Christian Krogh, og flyttet til sin eiendomsgård Stormoen på Øvre Eiker og våren 1774 til Oslo Ladegård, som han hadde kjøpt på auksjon i stiftamtmann C. H. Storms konkursbo. Samme år solgte han Stormoen.

Akershusiske Dragonregiment

Kompanier: Sande, Nannestad, Ullensaker, Eidsvold/Nes, Lier, Hadeland, Skedsmo, Et Geworbent Kompani.

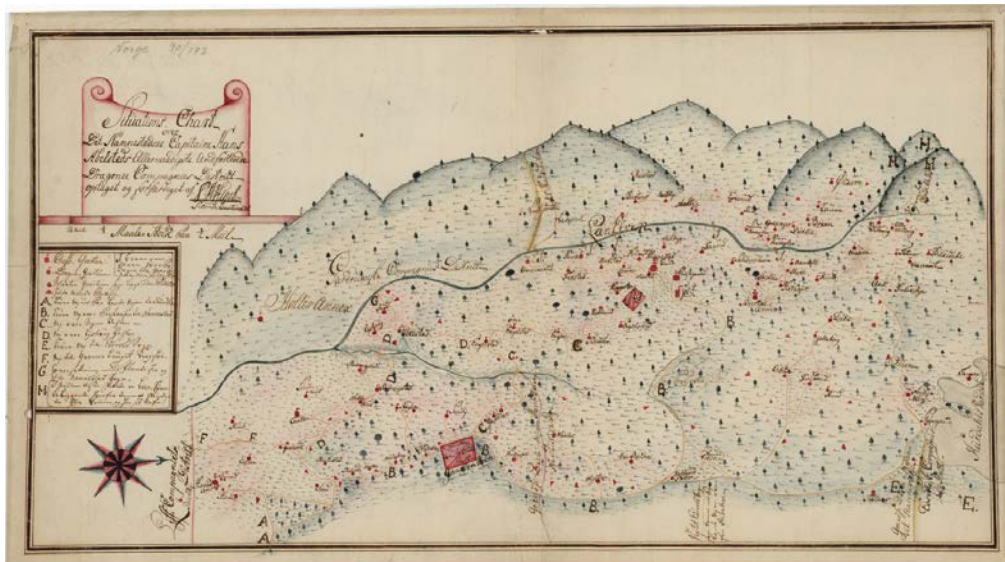
Det geworbne kompaniet var det tidligere Norske Husardetachment, som ble omgjort til et geworbent dragonkompani i 1807.

Regimentsfarge: Hvit.(3)

Søndenfeldske Dragonregiment

Kompanier: Biri og Vardal, Midtre Hedmark, Ullensaker, Skedsmo, Østre Toten, Søndre Hedmark, Vestre Hedmark, Nordre Hedmark, Søndre Toten, Hadeland, Nannestad.

Regimentsfarge: Gul.(3)

Bilde: Nannestad Historielag

Situasjons Chart over det Nannestadske Captain Hans Abelsteds andfortroede Dragoner Compagni District.

Dataene er hentet fra listene over 1. eskadron af dragonkorpset som ble sendt til Holstein i 1761 for å forsterke styrkene som hadde vært der fra 1758. Eskadronen ble skrevet ut med ca 20 mann fra hver av de 8 linjekompaniene av 1. søndenfeldske dragonregiment. Mannskapene fra livkompaniet (Ullensakerske), Skedsmoske, Enebakkske og Nesiske utgjorde 1. kompani og mannskapene fra Odalske, Eidsvolske, Nannestadske og Gjerdrumske kompanier utgjorde 2. kompani. Dataene er satt sammen av to ruller, en for hver av de to kompaniene. Begge er datert 30. mars 1761 på Brotnov i Ullensaker.

Kommunestyret var enige i forslaget, og "tilstod" 20 sp.daler, men pengene skulle søke om "at vordet tilstaaet" av Nannestad kornmagasin. Renter av utlånt korn fra kornmagasinet skulle brukes til det beste for bygda

Dette eldre biblioteket er det få opplysninger om, men det var tradisjon om det i bygda tidlig i dette århundret.

Da fantes det også en del bøker som hadde tilhørt dette eldste biblioteket, bl.a "Danmarks og Norges økonomiske magasin", trykt i København 1759.

Boka er påført nr 161, så biblioteket hadde en god del bøker.

Det er uvisst hvor gammel denne boksamlingen var, men Hans Haga, f 1845, opplyste at etter tradisjonen var bøkene oppbevart på Eker faste skole.

Det skulle ha vært mye rasjonalistisk litteratur der, men det sterkt pietistiske formannskapet fant mange av de rasjonalistiske bøkene skadelige, og da mange av bøkene omkring 1860 ble flyttet over til det nye kommune lokalet (på Skivulstad), var samlingen ikke særlig stor.

Kommunestyret utpekte så i 1839 pastor Frich til overbibliotekar. Sammen med to medlemmer av formannskapet skulle han sørge for å få tilsatt nødvendige underbibliotekarer.

Kirkedepartementet hadde i 1839 stilt 2000 spd. Av Opplysningsvesenets fond til rådighet for almuebibliotek, men ikke noe prestegjeld kunne få mer enn 50 sp.d. I 1842 ble det bestemt at 20 sp.d. av bygdemagasinet fond skulle brukes til "grundlæggelse af et almuebibliotek".

Først i 1877 ble det opprettet et virkelig folkebibliotek, men også da ble det ofret for lite til å få i gang noe av betydning.

Kommunestyret bevilget 100 kroner til grunnleggelse av et bibliotek og 20 kroner i året til tilskudd i ti år. Av statsmidler ble det ytt tilsvarende beløp.

Sokneprest Stenersen gav biblioteket en del årganger av "Folkevennen" med tilleggshefter.

Tidsskriftet Folkevennen kom med nesten 50 årganger og et stort antall tilleggsbøker fra 1852 til 1900. Folkeopplysningssselskapet sørget ikke bare for at tidsskrift og bøker ble spredt til landets bibliotek. Redaktørene Ole Vig og Eilert Sundt la også et ideologisk og organisatorisk grunnlag for folkebibliotekene. Bibliotekhistorikere har utnevnt Sundt som et slags personlig bibliotektilsyn lenge før staten tok styringen. Sundt brukte Folkevennen til agitasjon, bøker ble vurdert og sendt ut, og selv reiste han landet rundt for å inispisere og oppmuntre. Et og annet folkebibliotek har fortsatt Folkevennen i sine samlinger, men de fleste har nok kassert og brent sin gamle fortid. Likevel er det på sin plass å spørre om ånden fra Folkeopplysningssselskapet og Folkevennen kan vekkes til live igjen?

Henrik Wergeland grunnla folkeboksamlingene i Eidsvoll, Nannestad, Ullensaker og Gjerdrum. Eidsvoll var først ute. Utlånet startet i Prestegården i 1829. Eidsvoll bibliotek har i alle sine bøker et stempel med Henrik Wergeland foran en bokhylle og med innskriften: "Boghyliden er den stige, hvorved man bliver sin overmands lige." Det gikk litt tregere å etablere bibliotek i Ullensaker. Wergeland skrev: "Her er bonden vel i Almindelighed og ofte over al Tanke, dorsk, uvillig, arm og uvidende."

Biblioteket i Ullensaker var likevel på plass tre år etter Eidsvoll.(1832). Gjerdrum i 1837.

Nannestad bibliotek har sin historiske bakgrunn i 1830-tallets opprettelse av en allmueboksamling i kommunen, men det skulle gå lang tid før det ble noe organisert utlån og lesing.

I mars 1830 har Wergeland fått 150 eks. av "Almuevennen" til fordeling- til Nannestad 8 stk, ved kapellan Stang.

Den 27.mai, gitt i gave til Nannestad Bogsamling, 7 bøger.

Folkebladet 7.06.1831 om 17.mai i Nannestad: I Nannestad lykkedes det også et par brave Medborgere at faae en Leik i stand, som heller ikke skal være liden. Ved et saadant middel, tør hende 17.maisfæsten og Skaalhilserne-lykkes, det måske snarest at vække den i det velstående Sogn temmelig almindeligen, slumrende Almuesaand og Oplysningssans.

Folkebladet 19.11.1831: Skuffelse! I Nannestad, hvis almindeligen velstående Folk ikke er uden en Træghet, der er ligesaa seig og vedhængende som deres Leire i vaadt Veir, men ligesaa frugtbare paa gode Eftermiddagslure som deres Leire paa Alt hva en Bonde kan ønske sig, har ligeledes den kapellan faaet for 1 ½ aar siden, en Bogsamling i stand, men som er høist sparsommelig avlagt!

Til formannskapets møte 4.juni 1839 var det kommet et skriv fra kapellan Frich som oppfordret til å få i stand et allmuebibliotek. Skrivet var "grundet paa" Kirkedepartementets Circulære av 30.mars1839.

Kommunestyret fant det "særdeles gavnlige" at et slikt bibliotek kom i stand, og det ville ikke være særlig vanskelig, da det var "mange bøger tilbake av den forrige boksamling.

Foto: Unni Breen Vinge

Foto: Unni Breen Vinge

KRINGLER MEIERI

Foto: Nannestad Historielag

Kringler meieri ble stiftet 12.mai.1871, og ble påbygget 1895-96. Til å begynne med ble det meste av mjølka ved meieriene i Nannestad foredlet til smør og ost. Om sommeren blei noe av melka solgt til de militære på Gardermoen og Aur. En del ble sendt med jernbanen fra Dal og Jessheim til Oslo.

Karen Embre, f 1892, og Kristian Hoff, f 1899, begge fra Økrisgrenda, husker dette godt. Karen var ofte med faren på disse turene. De kjørte med to hester slik at Karen måtte kjøre den ene. Klokket 2 om natta sæla de på, klokka 5 var de på Dal og i 10 tida var de tilbake i Økrisgrenda.

Ved folketellingen i 1910, var Hilda Morud meierske og Lars Pedersen meierist. Kjøringa gikk på rundgang mellom brukene, slik at alle hadde bestemte kjøredager. Kristian har gjort utallige slike vendinger.

ISKJØRINGA.

Eneste mulighet til avkjøling av melk var å bruke is. Den måtte skjæres på et vatn om vinteren, gjerne i slutten av februar. På meieriene og på gardene var det isbinger/ishus. Isblokkene blei stabla tett i tett i mange høgder. Så ble det lagt et tykt lag av sagflis både rundt og over isen.

Kringler meieri ca 1950, luteriet i bakgrunnen. Foto:Widerøe

I Kringlerdalen var det lett vint, for der kunne en hogge den isen en trengte på elva. Likevel ble en del fraktet fra Aurtjern. Sagflis ble hentet fra sagene i Kringlerdalen og Kverndalen.

En mann skar isen. Først hugg han hull på isen, skar så ut ei råk. Det var tungvint å begynne med,

men når han hadde fått ei lang råk, ble det raskere å skjære. Hver blokk var 60X60 cm, og isen var omtrent like tjukk. Kjøring var pliktarbeid, det var mange hester med, mange brukte også laushest.

Hver kjører måtte bruke is saksa og dra opp isen. Deretter skulle den opp i sleden. 10 iser var et bra lass. Seinere ble isen kjørt på geitdoningen. Melkespannene ble satt i store, støpte sementkummer med vann i. Så måtte meiersken dra inn isblokken og ha den oppi kummen. Det var tungt arbeid! Melka ble helt i flate avkjølingsspann, og den nysilte melka sto ca. ett døgn. Så tok de av fløten, og helte den skummede over i 50 l. spann, som ble kjørt til Dal om natta. I juli 1916 druknet meierskene Gusta Vollaug og Åsa Olsen nedenfor meieriet. Anna Bjerke, mor til Asbjørn Heiret, var vel 18 år og arbeidet som meierske på Holter meieri, ble etter dette kontaktet og ble over-meierske på Kringler, i august 1916. Lønna var 600 kr i året.

Hun fikk med seg Gudrun Melby som undermeierske, med 360 kr i året i lønn. Etter en tid sluttet hun, og ny ble Kristine Økern, som fikk 420 kr. Damene var ikke fornøyd, og fikk et tillegg på 10 kr.pr.mnd!!!

I 1919 var Anna tilbake på Holter meieri som meierske. 8. mars. Lørdag. 1921. I dag mildt, aldeles, "lindt". Var nede på meieriet med de lamperne vi hadde. Skulle være bacar der i kveld, så frygtet man at lyset skulle bli borte. I kveldingen ble det nokså travelt i butikken. Mange av bacarbesøkende ned på meieriet som var innom og kjøpte sigaretter, apelin, chocolate.

Gikk på bacaren i 9 tida. Sat og skrev, solgte nummer en tid på slutten der. Da var det forferdelig varmt oppe på salen. Bacaren ble slutt kl.12, vant ingen ting. Var mange gjenstande igjen til utlodning.

5. dag jul 1925: Liten arbeidstrafikk, og bønderne får heller ikke levert all melken den har på meieriet heller, da det ikke er avgang på den. «Det er jo bra, så kanskje tjenerne i gardene kan faa fløte i caffén», var det en gaardmannssøn som sa her en dag.

Meierisalen blei brukt til fester, basarer og i 1944-45 holdt framhalds-skolen til her med Tunold som lærer

I 1947 ble det bygget nytt ishus, de måtte betale 25 øre pr.isblokk. I 1949 var prisen steget til 40 øre.

I 1953 ble det besluttet å bygge fryseboksanlegg. I 1954 var 88 bokser ferdige.

Meieriet ble nedlagt 1.mai.1961.

Opplysninger fra Asbjørn Heiret, Bygdespeilet og Trygve Moldstads dagbøker(kursiv).

Villy Ruud.

ALMUEBIBLIOTEKETS HISTORIE I NANNESTAD

Den faste skolen på Eker ble, i atten tolv, et læringssted. Der presten Bierch sto ivrig frem, blant lærere, var Lars Hoff av dem.

Men Nannestadbonden gikk sakte frem, den gråe leire var seig og slem. Med gård og grunn, hadde nok med sitt, og Henriks læsning gikk alt for vidt.

var hovedsaklig konsentrert til byene. Det var på landsbygda det ble opprettet bibliotek av mer opplysende karakter, rettet mot allmuen.

Største delen av boksamlingene besto av religiøs litteratur, noe som skyldtes at det ofte var prester som sto bak boksamlingene. Fra 1876 fikk bibliotekene årlige statlige bidrag, og utlånet begynte da å bli fritt.

En person bidro sterkt til at den vanlige mann og kvinne etter hvert fikk innpass i bøkernes verden, nemlig Henrik Wergeland.

Henrik Wergeland var hele sitt liv opptatt av folkeopplysning. Folkeopplysning skulle heve alle, men særlig den norske bonde, opp til den plass han fortjente, og gi Norge som nasjon den verdighet og trygghet landet trengte for å stå imot press fra andre nasjoner. Bøker og boksamlinger var for Wergeland det fremste middel for folkeopplysning, og dette argumenterte han sterkt for i de heftene han ga ut under fellestittelen For Almuen.